

การพัฒนาชุดฝึกทักษะทางระนาดทุ้ม เพลงสาธการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
สาขาวิชาชีวะเฉพาะปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

The Exercise on Ranat Tum in Satukarn Song for Matthayomsuksa 4
Majoring in Pee paat at College of dramatic Arts of Bunditpatanasilpa
institute

ชยพร ไชยสิทธิ์¹ มนัส วัฒนไชยยศ² บรรจง ชลวิโรจน์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างชุดฝึกทักษะระนาดทุ้มเพลงสาธการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาวิชาชีวะเฉพาะปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และ 2) หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะระนาดทุ้ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาวิชาชีวะเฉพาะปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดฝึกทักษะระนาดทุ้ม เพลงสาธการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ผลการประเมินแบบทดสอบและแบบประเมินพฤติกรรมจากชุดการสอน คิดเป็นร้อยละ 88.09

2. ผลการประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติระนาดทุ้มในบทเพลงสาธการ จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์การประเมิน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงสามารถสรุปได้ว่า ชุดฝึกทักษะระนาดทุ้ม เพลงสาธการนี้ สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน และฝึกปฏิบัติระนาดทุ้มเพลงสาธการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้

คำสำคัญ : ชุดฝึกทักษะ ระนาดทุ้ม เพลงสาธการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

³ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

Abstract

The purposes of this research were 1) to construct the exercise on Ranat Tum in Satukarn Song for Matthayomsuksa 4, majoring in Pee Paat at College of Dramatic Arts of Bunditpatanasilpa Institute on basis at 80/80 criteria 2) comparison of the accomplishment on pre-learning and post-learning by the exercise on Ranat Tum in Satukarn Song for Matthayomsuksa 4, majoring in Pee Paat at College of Dramatic Arts of Bunditpatanasilpa Institute and accomplishment test in learning and post-learning on static data analysis as percentage, mean, standard deviation and T-Test.

The findings revealed as follows;

1. The result of basic found that the efficiency of exercise on Ranat Tum in Satukarn Song for Matthayomsuksa 4 majoring in Pee Paat at College of Dramatic Arts of Bunditpattanasilpa Institute, efficiency of acknowledge was 84.6/84.4 which was pass on the standard. In part of practice efficiency was 84.72/84.03 which also passed.

2. The performance of Post learning accomplishment test by the exercise on Ranat Tum in Satukarn Song for Matthayomsuksa 4 majoring in Pee Paat at College of Dramatic Arts of Bunditpatanasilpa Institute was significant increasing statistic at 0.05.

Keywords: The Exercise, Ranat Tum, Satukarn Song

บทนำ

การเรียนรู้ทางด้านทักษะต่างๆนั้น เป็นกระบวนการที่สำคัญประการหนึ่ง ในการที่จะพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาประเทศในทุกด้านนั้น ต้องอาศัยการเรียนรู้จากคนเป็นพลังที่สำคัญ และ กำลังคนที่มีประสิทธิภาพนั้น ย่อมเกิดขึ้นกับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพด้วย

เมื่อกล่าวถึงประสิทธิภาพ จะคิดถึงหลักทางเศรษฐศาสตร์ที่ถือว่าประสิทธิภาพเป็นตัวเชื่อมระหว่างปัจจัยป้อนเข้า (Input) กับผลผลิต (Output) กิจกรรมใดที่มีประสิทธิภาพ กิจกรรมนั้นต้องอาศัยทักษะความชำนาญซึ่งจะทำให้มีคุณภาพสูง และในการเรียนดนตรีเช่นกัน ดังนั้นดนตรีจึงเป็นผลงานทางศิลปะประเภทหนึ่ง ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ และแพร่หลายไปในสังคมต่างๆ ดนตรีไทย เป็นมรดกอันล้ำค่าที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ซึ่งได้ร่วมสร้างสรรค์กันอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน ดุริยางค์ศิลป์ไทย ใช้ดนตรีเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้สึก และอารมณ์และสร้างสรรค์ระเบียบวิธี และนำมาประกอบกิจการงาน ตลอดจนพิธีกรรมต่างๆ ในสังคมระดับต่างๆ ดังนั้น ดนตรีจึงเป็นผลงานทางศิลปะประเภทหนึ่งที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์และแพร่หลายไปในสังคม โดยมักเรียกศิลปะแขนงนี้ว่า ดุริยางค์ศิลป์ หรือ การร้องรำทำเพลง

ดังนั้นดนตรีต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมทางศาสนา ลัทธิความเชื่อ การแสดงต่างๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ จึงถือเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติที่เป็นเจ้าของศิลปะนั้นๆ ดังคำกล่าวของศาสตราจารย์พระยาอนุมาราชชนนีกกล่าวว่า “ชาติใดมีความอยู่อย่างไร มีจิตใจดีงามหรือว่าเลวทรามอาจดูได้จากการร้องรำทำเพลงประจำชาติของตนและอาจเปรียบดูได้กับชาติอื่นว่ามีความสูงต่ำต่างกันอย่างไรในทางวัฒนธรรม” (พระยาอนุมาราชชนน, 2533)

องค์ความรู้ทางด้านดนตรีไทยถือเป็นภูมิปัญญาอันมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อคนไทย เป็นความรู้ที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และสืบทอดต่อกันผ่านระยะเวลาที่ยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน การสั่งสมความรู้ทางด้านดนตรีไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ได้ถูกถ่ายทอดมาจากครูดนตรีหรือดุริยางค์ศิลปิน โดยการเรียนการสอนดนตรีไทยในอดีตมักเป็นการเรียนแบบปากต่อปาก (มุขปาฐะ) คือการเรียนกันแบบท่องจำไม่มีเอกสารหรือแบบเรียนที่ชัดเจน และสถานที่เรียนก็มักจะเรียนกันที่บ้านดนตรีหรือที่วัดที่มีการสอนดนตรี ซึ่งผู้สอนก็คือนักดนตรีที่อยู่ตามสถานที่ต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้ว เมื่อระบบการศึกษามีการพัฒนาในด้านต่างๆ มากขึ้น องค์ความรู้ทางด้านดนตรีจึงถูกนำมาเรียบเรียงและจัดระบบใหม่เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนการสอน มีการเปิดโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนสอนดนตรีไทยโดยเฉพาะ เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์และการเรียนเอกสาขาทางดนตรีไทยในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ซึ่งการเรียนการสอนในสถาบันเหล่านี้เน้นการเรียนการสอนดนตรีที่มุ่งสร้างนักดนตรีที่มีคุณภาพในแต่ละเครื่องมือโดยแบ่งเป็นเอกเครื่องสาย เช่น ซอด้วง ซออู้ จะเข้ และเอกปี่พาทย์ เช่น ปี่ใน ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก ระนาดเอก ระนาดทุ้ม เป็นต้น

ระนาดทุ้ม เป็นเครื่องดนตรีไทยที่คิดสร้างขึ้นในรัชกาลที่ 3 กรุงรัตนโกสินทร์เลียนแบบระนาดเอก แต่ลูกระนาดก็คงทำด้วยไม้ชนิดเดียวกับระนาดเอก เป็นแต่เหลาลูกระนาดให้มีขนาดกว้างและยาวกว่าลูกระนาดเอก และประดิษฐ์รางให้มีรูปร่างต่างจากรางระนาดเอก คือมีรูปคล้ายหีบไม้ แต่ไว้กลางเป็นทางโค้งมี “โชน” ปิดทางด้านหัวและด้านท้ายวัดจากปลายโชนทางหนึ่งไปยังอีกทางหนึ่ง มีเท้าเตี้ยๆ รอง 4 มุมราง ลูกระนาดทุ้มมีจำนวน 17 หรือ 18 ลูก ไม้ตีก็ประดิษฐ์แตกต่างออกไปเพื่อต้องการให้มีเสียงทุ้มเป็นคนละเสียงกับระนาดเอก จึงเลยบัญญัติชื่อระนาดชนิดนี้ว่า “ระนาดทุ้ม” (หนังสือเครื่องดนตรีไทย ธนิต อยู่โพธิ์) บทบาทหน้าที่ คือ บรรเลงหยอกล้อไปกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงปี่พาทย์เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และผู้ที่เริ่มเรียนดนตรีไทยนั้นต้องเข้าพิธีการไหว้ครูและเพลงแรกที่ครูต่อเพลงให้ นั่นคือ เพลงสาธุการ คำว่า “สาธุการ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำนี้ไว้คือ หมายถึง “ชื่อเพลงหน้าพาทย์ที่สำคัญยิ่ง ใช้บรรเลงในพิธีกรรมเมื่อบูชาหรืออันเชิญพระรัตนตรัย เทพยดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และใช้เพื่อกริยาน้อมไหว้ เป็นเพลงอันดับแรกของเพลงชุดโหมโรงเช้าและโหมโรงเย็น” เพลงสาธุการกำกับจังหวะด้วยหน้าทับสาธุการจัดเป็นหน้าทับเฉพาะ และสำหรับทำนองของเพลงสาธุการนั้นมีความหลากหลายในการดำเนินทำนองและการใช้มือฆ้อง นอกจากนั้นในวัฒนธรรมดนตรีของไทยยังใช้เพลงสาธุการเป็นเพลงแรกโดยผู้เรียกจะต้องผ่านการครอบหรือจับมือจากครู ครูดนตรีไทยแต่โบราณจึงใช้เพลงสาธุการเป็นแรกใน

การฝึกหัดก่อนที่จะเรียนเพลงอื่นๆ และทำนองเพลงสากลเป็นทำนองอิสระที่เอื้ออำนวยให้นักดนตรีได้แสดงภูมิปัญญา สร้างสรรค์ พัฒนาทำนองและการใช้มือซึ้งและแปลทำนองออกไปเป็นเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ ทำให้เพลงนี้มีทางเพลงมากมายในปัจจุบัน (อัมรินทร์ แร่งเพชร, 2555: 20)

อย่างไรก็ดี การพัฒนาทักษะในด้านดนตรีนั้น ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ครู สื่อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน สถานที่ รวมทั้งการบริหารจัดการ และบรรยากาศในการเรียนรู้ นั้นๆ ด้วย เนื่องจากผู้ที่ริเริ่มเรียนดนตรีไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ในแต่ละปีการศึกษามีนักเรียนที่เข้ามาเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และนักเรียนที่เข้ามาศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งยังไม่สามารถบรรเลงระนาดทุ่มได้ จากสภาพการและปัญหา ฉะนั้นจึงได้ทำการพัฒนาชุดฝึกทักษะระนาดทุ่มเพลงสากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช นี้ขึ้น เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงแก้ไขให้มีทักษะในการปฏิบัติระนาดทุ่มเพลงสากล โดยฝึกฝนจากชุดฝึกทักษะตามลำดับขั้นตอนด้วยตนเอง ซึ่งน่าจะช่วยแก้ปัญหาคครู และนักเรียนที่ไม่มีความรู้ความสามารถหรือมีน้อยไม่เพียงพอ ได้สามารถใช้ฝึกฝนในเวลาและนอกเวลาเรียนได้ และเป็นการฝึกให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติระนาดทุ่มได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดฝึกทักษะระนาดทุ่มเพลงสากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาวิชาชีพเฉพาะปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะระนาดทุ่มเพลงสากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาวิชาชีพเฉพาะปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามเกณฑ์ 80/80

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินการวิจัยมีดังนี้

1.1 กลุ่มทดลองที่ใช้ในการทดลอง (Try out) เพื่อการปรับปรุงชุดฝึกทักษะระนาดทุ่ม ก่อนการทดลองจริงเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 4 คน

1.2 กลุ่มประชากรที่ใช้ในชุดฝึกทักษะ การพัฒนาชุดฝึกทักษะระนาดทุ่มเพลงสากล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาวิชาชีพเฉพาะปีพาทย์วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย ชุดฝึก คำอธิบายในการใช้ชุดฝึก แถบบันทึกเสียง แผนการสอน แบบทดสอบ และแบบประเมินผล

ในการสร้างชุดฝึกทักษะระนาดทุ้มมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแบบเรียน ตำรา เอกสาร จากผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติระนาดทุ้ม หนังสืออ่านประกอบต่างๆ ประวัติความเป็นมาของระนาดทุ้ม และทักษะการปฏิบัติระนาดทุ้ม

2. ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการสร้างชุดฝึก และการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ดำเนินการสร้างชุดฝึกทักษะระนาดทุ้มตามจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้

4. เนื้อหาที่นำมากำหนดเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะระนาดทุ้ม ประกอบด้วย

4.1 หน่วยที่ 1 เครื่องดนตรีระนาดทุ้ม

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของระนาดทุ้ม

4.1.2 ส่วนประกอบของระนาดทุ้ม

4.1.3 ทำนองขณะปฏิบัติระนาดทุ้ม

4.1.4วิธีการจับไม้ และการตี

4.1.5 การดูแลรักษาระนาดทุ้ม

4.2 หน่วยที่ 2 การฝึกตีกรอตามบทเพลง

4.2.1 การฝึกตีสะเดาะตามบทเพลง

4.2.2 การฝึกตีดูตามบทเพลง

4.2.3 การฝึกตีเพลงตามกำหนด

5. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในเนื้อหาประกอบด้วย

สามารถอธิบายเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของระนาดทุ้ม ส่วนประกอบของระนาดทุ้ม ทำนองปฏิบัติกรอตีระนาดทุ้ม วิธีจับไม้ และการดูแลรักษาเครื่องดนตรีระนาดทุ้มได้

5.1 สามารถตีกรอตามบทเพลงได้

5.2 สามารถตีสะเดาะตามบทเพลงได้

5.3 สามารถตีดูตามบทเพลงได้

5.4 สามารถปฏิบัติระนาดทุ้มเพลงที่กำหนดให้ได้

5.5 สามารถปฏิบัติระนาดทุ้มเพลงที่ครูกำหนดให้ได้

6. ออกแบบการสอนโดยแบ่งเนื้อหาการฝึกออกเป็น 7 ชุดฝึก ประกอบด้วย

6.1 ชุดฝึกที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระนาดทุ้ม

6.1.1 ประวัติความเป็นมาของระนาดทุ้ม

6.1.2 ส่วนประกอบของระนาดทุ้ม

6.1.3 ทำนองขณะปฏิบัติระนาดทุ้ม

6.1.4 วิธีการจับไม้และการตี

6.1.5 การดูแลรักษาระนาดทุ้ม

6.2 ชุดฝึกที่ 2 การอ่านโน้ตระนาดทุ้มและฝึกปฏิบัติตามบทเพลงที่มีการตีกรอ

6.3 ชุดฝึกที่ 3 การฝึกบทเพลงที่มีการตีสะเดาะ

6.4 ชุดฝึกที่ 4 การฝึกบทเพลงที่มีการตีตุ๊ด

6.5 ชุดฝึกที่ 5 การฝึกปฏิบัติเพลงสาธการ

6.6 ชุดฝึกที่ 6 การฝึกเพลงที่กำหนดให้ (ต่อ)

6.7 ชุดฝึกที่ 7 การฝึกเพลงที่กำหนดให้ (ต่อ)

6.8 การปฏิบัติระนาดทุ้มในบทเพลงสาธการ

7. ออกแบบกิจกรรมชุดฝึกทักษะ มีทั้งหมด 7 ชุดฝึก

7.1 ผู้ฝึกต้องฟังคำชี้แจงจากครู เพื่อทราบจุดประสงค์ของชุดฝึกในแต่ละชุดฝึก

7.2 ผู้ฝึกต้องศึกษาชุดฝึกด้วยตนเอง

7.3 ชุดฝึกทั้งหมดมี 7 ชุด ผู้ฝึกจะต้องฝึกเรียงตามบทจะฝึกข้ามบทไม่ได้

7.4 ในการศึกษาชุดฝึก ผู้ฝึกจะต้องอ่านวิธีการฝึกให้เข้าใจก่อนทำการฝึกทุกครั้ง

7.5 ให้ปฏิบัติตามชุดฝึกทุกขั้นตอนตามลำดับ

7.6 ผู้ฝึกต้องประเมินความสามารถทุกครั้งหลังการฝึกเป็นรายบุคคล

8. สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระนาดทุ้ม

8.1 แบบทดสอบที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระนาดทุ้มจำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยได้

ดำเนินการสร้าง ดังนี้

8.1.1 ศึกษาวิธีการแบบทดสอบวัดความรู้ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีไทยจากเอกสาร

ตำรา

8.1.2 สร้างแบบประเมินผลชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนการสอนจำนวน 50 ข้อ

8.1.3 นำแบบประเมินผลที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในเนื้อหาโดยพิจารณาจากความเห็นว่าข้อสอบแต่ละข้อ ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ โดยกำหนดความคิดเห็น ดังนี้

1 แทน แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น

0 แทน ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

-1 แทน แน่ใจว่าข้อสอบไม่ได้วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

8.2 หาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC

8.3 แปลความหมายของดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ ถ้าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น ถ้าดัชนีที่คำนวณได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ .5 แสดงว่าข้อสอบไม่ได้วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

8.4 คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ .5 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ

8.5 นำแบบประเมินผลที่ได้ไปทดลองกับนักเรียน 12 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร โดยใช้สูตร $kr-20$ ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (kuder Richardson)

8.6 นำแบบทดสอบที่หาความเชื่อมั่นแล้วไปหาค่า (p) อีกครั้ง

9. การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติระนาตทุ้มใช้ประกอบการสังเกตพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติหลังการฝึก ได้แก่

9.1 แบบประเมินพฤติกรรมทำนองขณะปฏิบัติระนาตทุ้ม วิธีการจับไม้ และการตี

9.2 แบบประเมินพฤติกรรมทำนองขณะปฏิบัติระนาตทุ้ม ตามตัวโน้ต และบทเพลงที่กำหนด

ผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ชุดฝึกทักษะระนาตทุ้มเพลงสาธการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาวิชาซีพเฉพาะปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.63/84.41 ซึ่งประสิทธิภาพตัวแรกและประสิทธิภาพตัวหลังสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะระนาตทุ้มเพลงสาธการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาวิชาซีพเฉพาะปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชภาคความรู้ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 18.83 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.79) คิดเป็นร้อยละ 62.78 ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.42 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.31) คิดเป็นร้อยละ 84.72และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภาคปฏิบัติ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 15.253 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.22) คิดเป็นร้อยละ 63.54 ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.17 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.83) คิดเป็นร้อยละ 84.03และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะทางระนาบมุมเพลงสาธการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาวิชาชีวเฉพาะปีแพทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การใช้ชุดฝึกทักษะทางระนาบมุมเพลงสาธการที่สร้างขึ้น พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติทางระนาบมุมเพลงสาธการได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เป็นเพราะเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการคือ

1.1 ชุดฝึกทักษะทางระนาบมุมเพลงสาธการ สร้างขึ้นโดยอาศัยขั้นตอนการออกแบบการสอนอย่างมีระบบ เป็นการออกแบบการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมีขั้นตอนกระบวนการสร้าง โดยนำเอาองค์ประกอบของการออกแบบการสอนมาสร้างชุดฝึก นับได้ว่าเป็นการออกแบบที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลักและพยายามที่จะพัฒนาผู้เล่นดนตรีเป็นรายบุคคล

1.2 กิจกรรมการฝึก จะเป็นการฝึกด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฌูทธี สุทธิจิตต์ (2534: 72) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีควรเป็นไปในรูปประสบการณ์ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมปฏิบัติด้วยตนเอง (Active Participation) ชุดฝึกในแต่ละชุดมีรูปภาพประกอบการฝึก ซึ่งมองเห็นชัดเจน มีสีสันสวยงามสามารถฝึกปฏิบัติตามได้ ส่งผลให้นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภัสสร ปิตฝ่าย (2537: 91) ที่กล่าวว่า ครูสามารถนำรูปภาพไปใช้เป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพราะนักเรียนชอบรูปภาพก็ย่อมเรียนรู้ได้จากสิ่งที่เขาชอบ

1.3 กิจกรรมการฝึกเป็นไปตามลำดับขั้นตอน กล่าวคือ ชุดฝึกที่สร้างขึ้นได้นำมาจัดเรียงเนื้อหาจากง่ายไปหายากให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สัจจ อูทรานันท์ (2527: 175) ที่กล่าวว่า ลำดับที่นิยมที่ใช้ในการจัดเนื้อหา คือ จัดเนื้อหาจากง่ายไปหายาก

1.4 ในการฝึกแต่ละครั้งมีครูคอยให้กำลังใจ คอยเสริมแรงและให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนเกิดปัญหา ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกร่าเริงในการฝึกและประสบผลสำเร็จในการฝึกปฏิบัติระนาบมุมในที่สุด

1.5 การประเมินผลหลังการฝึกในแต่ละชุดฝึกเพื่อให้นักเรียนทราบว่าตนเองมีสิ่งใดที่ต้องแก้ไขและสิ่งใดที่ตนเองทำได้ดี ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองและทราบความก้าวหน้าในการปฏิบัติระนาบมุมด้วย

1.6 เวลาที่ใช้ในการฝึกแต่ละชุดนั้นใช้ชุดฝึกละ 60 นาที นั้นนานพอที่จะไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่ามีเวลาเป็นตัวกำหนดในการปฏิบัติ ไม่ทำให้นักเรียนเกิดความกังวลใจ เพราะการปฏิบัติดนตรีได้ดีขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้นักเรียนปฏิบัติระนาบมุมได้ตามความพอใจ และสามารถปฏิบัติระนาบมุมได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฌูทธี สุทธิจิตต์ (2534: 72) ที่กล่าวว่า

การจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนจึงควรมีแนวโน้มออกมาในรูปของการให้โอกาสผู้เรียนแต่ละคนตอบสนองประสบการณ์การเรียนรู้การสอนที่จัดไว้อย่างเสรี เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกตามความพร้อมและความสามารถที่มีอยู่

2. ผลจากการวิเคราะห์การใช้ชุดฝึกทักษะระนาดทุ้มสำหรับวงดนตรีไทยในระดับมัธยมศึกษาแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับระนาดทุ้มทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติ แต่ว่ากิจกรรมบางอย่างนักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมบางอย่างในการสอนดนตรีจำเป็นต้องได้รับการถ่ายทอดจากครูผู้สอนโดยตรง คือ การตีกรอ การตีสะเดาะ และการตีตุ๊ดเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อนุชิตี สุทธิจิตต์ (2534 : 73) ที่กล่าวว่า กิจกรรมต่างๆที่ครูจัดขึ้นควรนำไปสู่การเรียนรู้ที่มุ่งหวังไว้และบทบาทของครูในขณะกิจกรรมดำเนินอยู่ คือช่วยเหลือแนะนำผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังไว้ ดังนั้นเมื่อนักเรียนไม่สามารถฝึกกิจกรรมได้ด้วยตนเองและนักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบกิจกรรมบางอย่างที่กล่าวมา ครูจึงต้องให้ความช่วยเหลือ แก้ไขสาธิตให้ดู ตามสภาพความพร้อมในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เพราะนักเรียนอาจมีความพร้อมในเรื่องต่างๆไม่เท่ากัน เพราะความพร้อมเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล แม้ผู้เรียนจะอยู่ในชั้นเดียวกัน อาจมีความพร้อมในเรื่องต่างๆไม่เท่ากัน ดังนั้น ความรับผิดชอบของครูดนตรีจะต้องจัดกิจกรรมให้มีหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนมีระดับความพร้อมเท่าเทียมหรือเสมอกัน ถ้าครูดนตรีมีได้คำนึงถึงสภาพความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนอาจไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์ที่จัดให้ยากเกินความสามารถของผู้เรียน ซึ่งส่งผลให้เกิดความเหนื่อยหน่ายและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาดนตรีในที่สุด

3. ผลจากการสังเกตความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนที่แสดงออกในขณะที่ฝึกด้วยชุดฝึกจำแนกได้ดังนี้

3.1 ผลจากการสังเกตความสามารถด้านเนื้อหาดนตรี ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระนาดทุ้ม การตีกรอ การตีสะเดาะ การตีตุ๊ด การอ่านโน้ตเพลงไทยและการปฏิบัติระนาดทุ้มในบทเพลงสาธุการ นักเรียนให้ความสนใจมีความตั้งใจและความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมมากที่สุด คือ การนับอัตราจังหวะ และการตีตุ๊ดอาจเป็นเพราะก่อนฝึกนักเรียนได้ฟังกิจกรรมเหล่านี้จากแถบบันทึกเสียงและได้ปฏิบัติตามดังนั้นในการสอนดนตรีถ้าให้นักเรียนได้มีโอกาสฟังซ้ำหลายๆครั้งจนจำได้และปฏิบัติตามได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภวัฒน์ ชื่นชอบ (2523: 13) ที่กล่าวว่า จังหวะเป็นพื้นฐานที่จำเป็นมากสำหรับเพลงไทย ผู้ขับร้องจะต้องปฏิบัติตามจังหวะที่กำหนดไว้ในแต่ละเพลงและต้องแม่นยำในการเคาะจังหวะให้สม่ำเสมอ โดยใช้นิ้วมือหรือเท้าเคลื่อนไหวเป็นสัญญาณ เพื่อไม่ให้เกิดการหลงจังหวะได้

กิจกรรมการตีตุ๊ดเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีความตั้งใจในการฝึกมาก แต่ นักเรียนก็ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง อาจเป็นเพราะกิจกรรมนี้ยากเกินไปสำหรับเด็ก อีกประการหนึ่ง ภาพสำหรับการตีตุ๊ดไม่สามารถสื่อให้เห็นลักษณะของการตีตุ๊ดได้จึงต้องสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่างหรือไม่ก็จับ

มือเล่น ดังนั้นกิจกรรมนี้ควรต้องใช้เวลาในการฝึกและขึ้นอยู่กับความพร้อมในการเคลื่อนไหวมือของนักเรียนด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในการฝึกซ้อมการปฏิบัติระนาดทุ้ม บางกิจกรรมครูผู้สอนจะต้องให้การเอาใจใส่และคอยแก้ปัญหาให้ การที่จะให้นักเรียนฝึกด้วยตนเองทั้งหมดนั้นเป็นไปได้ยาก ในการฝึกดนตรีไทยควรฝึกอย่างจริงจังและตั้งใจ เด็กควรได้รับความเอาใจใส่จากครูผู้สอนเพื่อให้เขาตั้งใจฝึกฝน กระตุ้นให้เกิดความพยายาม คอยเอาใจใส่ติดตามให้เกิดความมุ่งมั่น ไม่ควรคาดหวังจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าเป็นของยากเกินพยายาม

3.2 จากการสังเกตความสามารถด้านทักษะทางดนตรี นักเรียนทุกคนมีทักษะทางดนตรี ซึ่งประกอบด้วยทักษะเกี่ยวกับจังหวะ ทำนอง ทำท่วง ความชัดเจน และความสม่ำเสมอ ความไพเราะ ค่ะแนบที่ได้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการฝึกเล่นดนตรีจนเกิดทักษะจะต้องใช้ระยะเวลาฝึกซ้อมมาก สอดคล้องกับ สนั่น มีชันมาก (2534: 77) ที่กล่าวถึงการฝึกหัดดนตรีจำเป็นจะต้องฝึกหัดเป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่อง เพราะดนตรีเป็นศิลปะที่ต้องอาศัยทักษะความชำนาญ จึงจะสามารถสร้างผลงานให้ประณีตและงดงาม และสอดคล้องกับ ญรุธธี สุทธจิตต์ (2534ก: 9) ที่กล่าวว่าการเล่นดนตรีต้องใช้เวลาในการฝึกซ้อมมากเพื่อให้ทักษะในการเล่นดนตรี

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น ดังนั้นน่าจะได้ทำการศึกษาในระดับชั้นอื่นๆ และบทเพลงอื่นๆ เพื่อศึกษาและพัฒนาทักษะการปฏิบัติระนาดทุ้มของผู้เรียนให้พัฒนามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการทำวิจัยหาเทคนิควิธีการสอนการปฏิบัติระนาดทุ้มเพื่อพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ญรุธธี สุทธจิตต์. (2534 ก). **กิจกรรมดนตรีสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภัสสร ปิตฝ่าย. (2537). **ผลการใช้แบบฝึกทักษะการพูดคำที่มีพยัญชนะต้น ด บ ผ ฟ ร สำหรับนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่พูดภาษาไทยใหญ่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระยาอนุমানุราชชน. (2533). **ความเป็นอยู่และประเพณี คณะอนุกรรมการจัดพิมพ์เอกสารเนื่องในวาระครบ 100 ปี**. กรุงเทพมหานคร.
- สังัด ภูเขาทอง. (2532). **การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย**. กรุงเทพมหานคร : ด็อกเตอร์แซ็ก.
- สังัด อุทรานันท์. (2527). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : วงเดือน.

- สนั่น มีชันหมาก. (2534). **คู่มือการจัดกิจกรรมการส่งเสริมดนตรีไทย เล่ม 3**. กระทรวงศึกษาธิการ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศุภวัฒน์ ชื่นชอบ. (2523). **แนวการขับร้องเพลงไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาเชียงใหม่**. เชียงใหม่: ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2530). **หนังสือเครื่องดนตรีไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- อัมรินทร์ แร่งเพชร. (2555). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาเครื่องเป่าไทย 2 ศษ.บ. (ดนตรีไทยศึกษา)**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2526). **อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร. อุทิศ นาคสวัสดิ์**. ม.ท.ป.